

A woman with short brown hair, wearing a black dress and high heels, is sitting on a white draped chair. She is holding a small white cup and looking out a window. The scene is brightly lit by natural light from the window.

MARÍA
DUEÑAS

LA MISSIÓ
DE L'OBLIT

labutxaca

María Dueñas

La missió de l'oblit

Traducció de Núria Parés Sellarès

Columna
Barcelona

Títol original: *Misión Olvido*

© María Dueñas, 2012

La primera edició catalana d'aquesta obra
va ser publicada a Columna l'any 2013

Primera edició en aquest segell: juliol del 2014
© de la traducció del castellà: Núria Parés Sellarès, 2012
© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
labutxaca

Fotocomposició: Víctor Igual, s.l.

Impressió: Liberdúplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 6900-2014

ISBN: 978-84-9930-880-7

Extracte de la lletra de la cançó «Torre de arena» de la pàgina 273:
© 1956, by Editorial Música Moderna, Marqués de Cubas, 6, Madrid

© 2009 by Pedro Llabrés Rubio, Alejandro Cintas Sarmiento
i Manuel Gordillo Ladrón de Guevara, Madrid

Coedició autoritzada en exclusiva per a tots els països a PILES

Editorial de Música, S. A., Archena, 33,
46014, Valencia SEEM, S. A., Alcalá, 70, 28009 Madrid

Vers d'Antonio Machado de la pàgina 115:

© Hereus d'Antonio i Manuel Machado, C.B.

Poema «Donde habite el olvido» de Luis Cernuda de les pàgines 445, 446 i 504:

© Hereus de Luis Cernuda.

Poema «Para vivir no quiero...» de Pedro Salinas de la pàgina 342:

© Hereus de Pedro Salinas

Extracte de la lletra de la cançó «María Dolores»,
lletra de Jacobo Morcillo Uceda i música
de Fernando García Morcillo de les pàgines 217 i 218:

© Copyright 1949 by Warner/Chappell Music Spain

Extracte de la lletra de la cançó «Pa todo el año»
de José Alfredo Jiménez Sandoval de la pàgina 227:

© Editorial Mexicana de Música Internacional. Autoritzat
per peermusic Española, S.A.U

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de
l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació
pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa
a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro
(Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si
necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

I

A vegades la vida ens cau als peus amb el pes i el fred d'una bola de plom.

Això és el que vaig sentir quan vaig obrir la porta del despatx. Tan pròxim, tan càlid, tan meu. Abans.

I no obstant això, a simple vista, no hi havia cap motiu per a aquell neguit. Tot estava tal com jo mateixa ho havia deixat. Les prestatgeries carregades de llibres, el tauler de suro ple d'horaris i avisos. Carpetes, arxivadors, cartells d'antigues exposicions, sobres a nom meu. El calendari congelat dos mesos enrere, el juliol de 1999. Tot estava intacte en aquell espai que durant catorze anys havia estat el meu refugi, el reducte que curs rere curs acollia ramats d'estudiants perduts entre dubtes, reclams i anhels. En definitiva, tot continuava igual que sempre. L'únic que havia canviat eren els puntals que em sostenien. De dalt a baix, en canal.

Van passar dos o tres minuts des de la meva arribada. Potser van ser deu, o potser ni tan sols va arribar a un. Va passar el temps necessari, en tot cas, per prendre una decisió. El primer moviment va consistir a marcar un número de telèfon. Per resposta vaig obtenir només la cortesia

congelada d'una bústia de veu. Vaig dubtar si penjava o no, i va guanyar aquesta última opció.

—Rosalía, sóc la Blanca Perea. Me n'he d'anar d'aquí, necessito que m'ajudis. No sé on, però tant me fa. A un lloc on no conegui ningú i on ningú no em conegui a mi. Ja sé que és un moment fatal, amb el curs a punt de començar, però truca'm quan puguis, sisplau.

Després d'haver deixat el missatge em vaig sentir més bé, com si m'hagués després de la mossegada d'un gos enmig d'un malson espès. Sabia que podia confiar en la Rosalía Martín, en la seva comprensió, en la seva voluntat. Ens coneixíem des que totes dues vam començar a fer els primers passos a la universitat, quan jo encara era una jove professora amb un escanyolit contracte temporal, i ella, la responsable de nodrir un servei de relacions internacionals acabat de gestar. Potser la paraula *amigues* no era la més adequada, potser la seva consistència s'hauria diluït amb el pas dels anys, però coneixia el tremp de la Rosalía i per això estava segura que el meu crit no cauria al fons d'un sac ple d'oblits.

No va ser fins després de la trucada que vaig aconseguir reunir les forces necessàries per fer front a les obligacions del setembre que acabava d'arrencar. El correu electrònic es va obrir com una presa desbordada davant dels meus ulls i em vaig submergir una bona estona en el seu cabal mentre responia alguns missatges i en rebutjava d'altres perquè ja eren antics o no tenien cap interès. Fins que el telèfon em va interrompre i vaig contestar amb un simple sóc jo.

—Però què et passa, beneita? On vols anar, a aquestes altures? I què són aquestes presses?

La seva veu enutjada em va fer tornar la memòria dels moments viscuts anys enrere. Hores eternes davant del

blanc i negre de la pantalla d'un ordinador prehistòric. Visites compartides a universitats estrangeres per aconseguir intercanvis i convenis, habitacions dobles en hotels sense memòria, matinades esperant en aeroports buits. El temps havia separat els nostres camins i potser el múscul de la proximitat havia perdut vigor. Però quedava l'empremta, el pòsit d'una antiga complicitat. Per això l'hi vaig explicar tot sense reserves. Amb una sinceritat rasposa, ometent valoracions. Sense lamentacions ni adjectius. Sense xarxa.

En un parell de minuts va saber el que havia de saber. Que l'Alberto se n'havia anat de casa. Que la suposada solidesa del meu matrimoni se n'havia anat enlaire els primers dies d'estiu, que els meus fills ja s'espavilaven pel seu compte, que m'havia passat els dos darrers mesos intentant ajustar-me maldestrament a la nova realitat i que, davant del nou curs, em faltava l'energia per fer front al mateix escenari de cada any: per agafar-me de nou a les rutines i a les responsabilitats com si a la meua vida no s'hi hagués produït un tall tan net i precís com el de la carn travessada per la vora d'un vidre.

Amb els noranta quilos de pragmatisme que conformaven el volum del seu cos, la Rosalía va absorbir immediatament la situació i va comprendre que l'últim que necessitava eren remeis compassius o consells ensucrats. No va furgar en els detalls ni em va oferir la seva flonja espatlla com a consol. Només em va plantejar una previsió que, tal com jo em pensava, en principi va vorejar la cruesa.

—Doncs em sembla que no ho tindrem gaire fàcil, reina. —Va parlar en plural, assumint immediatament el tema com una cosa de totes dues—. Els terminis per a coses interessants ja fa mesos que estan tancats —va afe-

gir—, i per a les properes convocatòries de beques potents encara falten uns quants mesos. De totes maneres, dóna'm una mica de temps, perquè tot just acabem d'arrencar fa una estoneta i encara no sé si durant les últimes setmanes ens ha entrat alguna cosa nova. A vegades arriben coses soltes o imprevistes. Deixa'm fins a última hora, a veure si trobo alguna cosa, i després t'ho dic.

Vaig passar la resta del matí deambulant per la universitat. Vaig firmar papers que tenia pendants, vaig tornar llibres a la biblioteca i després vaig prendre un cafè. No obstant això, res no em va absorbir prou per obligar-me a esperar pacientment la trucada. Em va faltar la calma, em va faltar el valor. A tres quarts de dues vaig trucar amb els nusos dels dits a la porta entreoberta del seu despatx. A dins, grassa sense complexos i amb els cabells tenyits de color lila, hi havia la Rosalía treballant.

—Ara mateix t'anava a trucar —va dir, sense donar-me temps per saludar-la. Llavors va assenyalar la pantalla amb el dit índex recte com un míssil i em va desgranar les notícies que m'havia reservat—. He rescatat tres coses que no estan del tot malament i que han arribat durant les vacances. És més del que m'esperava, la veritat. Tres institucions i tres activitats diferents. Lituània, Portugal i els Estats Units. Califòrnia, concretament. No és cap bicoca, compte, perquè a tot arreu prometen fer-te treballar de valent i ben poc aportarien al teu currículum, però millor això que res, no? Per on vols que comenci?

Vaig arronsar les espatlles mentre premia els llavis contenint el que podia haver arribat a ser un minúscul somriure: el primer indici d'il·lusió en massa temps. Mentrestant, ella es va ajustar les ulleres de muntura verd xiclet, va tornar a desviar la mirada cap a l'ordinador i en va examinar el contingut.

—Lituània, per exemple. Busquen especialistes en pedagogia lingüística per a un nou programa de formació docent. Dos mesos. Tenen una subvenció de la Unió Europea i els exigeixen un grup internacional. I això és la teva especialitat, oi?

Efectivament, aquella era la meua àrea de treball. Lingüística aplicada, didàctica de les llengües, disseny curricular. Feia dues dècades que caminava per aquells camins. Però abans de sucumbir al primer xiulet de sirena, vaig preferir indagar una mica més.

—I Portugal?

—Universidade do Espírito Santo, a Sintra. Privada, moderna, molta pasta. Han organitzat un màster en ensenyament d'espanyol com a L2 i busquen experts en metodologia. El termini s'acaba divendres, o sigui ara de seguida. Un mòdul intensiu de dotze setmanes amb hores de classe per parar un tren. No paguen malament, per tant suposo que hi haurà moltes sollicituds. Però t'avalen tots els anys que fa que t'hi dediques i nosaltres tenim molt bon rotllo amb l'Espírito Santo, o sigui que potser no ens costa tant aconseguir-ho.

Aquella oferta semblava infinitament més temptadora que la de Lituània. Sintra, amb els seus boscos i els seus palaus, tan pròxima a Lisboa, tan a prop de casa al mateix temps. La veu de la Rosalía em va treure de l'estat de somni.

—I, per acabar, Califòrnia —va continuar, sense treure la vista de la pantalla—. Aquesta possibilitat potser no la veig tan clara, però la podem mirar, per si de cas. Universitat de Santa Cecília, al nord, a prop de San Francisco. La informació que tenim de moment és bastant escassa: la proposta acaba d'entrar i encara no els he pogut demanar més dades. En principi, es tracta d'una beca que

finança una fundació privada, tot i que la feina es faria a la universitat mateix. L'oferta no és per tirar coets, però podries sobreviure.

—En què consisteix, bàsicament?

—En alguna cosa relacionada amb la recopilació i classificació de documents, i busquen algú de nacionalitat espanyola amb grau de doctor en qualsevol àrea d'humanitats. —Llavors es va treure les ulleres i va afegir—: Se suposa que aquest tipus de beques estan destinades a persones amb menys nivell professional que tu, de manera que a l'hora d'establir el barem de candidats tu aniries sobrada. I estem parlant de Califòrnia, noia, que és tota una temptació, o sigui que si vols puc intentar informar-me'n una mica més.

—Sintra —vaig dir, rebutjant l'últim oferiment. Dotze setmanes. Potser el temps suficient perquè les ferides paressin de coure'm. Prou lluny per desvincular-me de la realitat més immediata, prou a prop per tornar sovint si la situació fes tres salts mortals i tot tornés al seu curs, finalment—. Sintra, sens dubte —vaig rematar amb rotunditat.

Al cap de mitja hora vaig sortir del despatx de la Rosalía amb la sol·licitud electrònica enviada. També m'enduia mil detalls dins del cap, un grapat de papers a la mà i la sensació que potser la sort, molt, molt d'esquitllada, finalment havia decidit posar-se de la meva banda.

La resta del dia va transcórrer com si estigués als llimbs. Vaig menjar un entrepà vegetal sense gens de gana a la cafeteria de la facultat, vaig continuar treballant nuig concentrada tota la tarda i a les set vaig assistir amb poques ganes a la presentació d'un nou llibre d'un col·lega del departament de Prehistòria. Vaig intentar escapar-me quan es va acabar l'acte, però uns quants com-

panys em van arrossegar amb ells a prendre una cervesa i no vaig tenir forces per negar-m'hi. Quan per fi vaig arribar a casa eren prop de les deu. Abans d'encendre el llum, encara en la penombra, vaig veure que el contestador automàtic parpellejava amb insistència des d'un racó de la sala d'estar. Llavors vaig recordar que havia apagat el mòbil al començament de la presentació i m'havia oblidat de tornar-lo a engegar.

El primer missatge era d'en Pablo, el meu fill petit. Encantador, incoherent i difús; amb música estrepitosa i rialles de fons, em va costar entendre les seves paraules atropellades.

—Mare, sóc jo, on t'has ficat? T'he trucat al mòbil un munt de vegades per dir-te... per dir-te que... que aquesta setmana tampoc no tornaré a casa, que em quedo a la platja, i que si... que si... que bé, que ja et trucaré després, d'acord?

Pablo, vaig murmurar mentre buscava la seva cara entre els prestatges de la llibreria. I allà el tenia, fotografiat desenes de vegades. A vegades sol i gairebé sempre amb el seu germà, a qui s'assemblava tant. Els somriures eterns, el serrell negre sobre els ulls. Seqüències esvalotades dels seus vint-i-dos i vint-i-tres anys. Indis, pirates i Picapedres en actuacions de l'escola, bufades de pastissos amb espelmes cada vegada més nombroses. Retalls impresos amb paper Kodak, retalls de la memòria d'una família compacta que, com a tal, ja havia deixat d'existir.

Amb el meu fill Pablo encara ballant-me pel cap, vaig prémer de nou la tecla del contestador per escoltar el missatge següent.

—Eeeh... Blanca, sóc l'Alberto. No contestes al mòbil, no sé si ets a casa. Eeeh... et truco perquè he de... mmm... per dir-te que... eeeh... Bé, potser és millor que

t'ho digui després, quan et localitzi. Ja et trucaré. Adéu, fins després, adéu.

Em va inquietar la veu tan dubtosa del meu marit. Del meu exmarit, perdó. No tenia ni idea del que m'havia de dir, però el seu to anticipava notícies poc grates. Com sempre, el primer impuls va ser pensar que potser li havia passat alguna cosa a algun dels meus fills. Pel misatge anterior, sabia que en Pablo estava bé; aleshores vaig afanyar-me a agafar el mòbil de la bossa, el vaig engegair i vaig trucar a en David.

—Estàs bé? —li vaig demanar impacient només de sentir la seva veu.

—Sí, esclar que estic bé. I tu com estàs?

Semblava tens. O potser només era una falsa percepció a causa de la distància. Potser no.

—Jo, bé, anar fent... Però és que m'ha trucat el pare i...

—Ja ho sé —va interrompre—. A mi també m'acaba de trucar. Com t'ho has pres?

—Com m'he pres el què?

—Això del nen.

—Quin nen?

—El que tindrà amb l'Eva.

Sense pensar, sense percebre res, sense veure-hi. Amb la mateixa sensibilitat que un mausoleu de marbre o la vorada d'un carrer. Així em vaig quedar, penjada del buit, durant un temps que em va resultar impossible mesurar. Quan vaig tornar a ser conscient de la realitat, vaig sentir de nou la veu d'en David cridant des del telèfon, que m'havia caigut sobre la falda.

—Encara sóc aquí —vaig respondre, finalment. I sense donar-li temps per indagar més, vaig acabar la conversa—. No em passa res, ja et trucaré després.

Em vaig quedar immòbil al sofà, contemplant el no-res mentre intentava digerir la notícia que el meu marit tindria un fill amb la dona per la qual m'havia deixat dos mesos enrere. El tercer fill de l'Alberto: aquell tercer fill que mai no va voler tenir amb mi malgrat la meua prolongada insistència. El fill que naixeria d'un ventre que no era el meu i en una casa que no era la nostra.

Vaig notar que l'angoixa em pujava des de l'estómac, impossible de contenir, anunciant glogades de nàusea i de desolació. Fent gambades ràpides, trontollant i xocant contra les parets i els marcs de les portes, vaig aconseguir arribar al lavabo amb penes i treballs. Em vaig abalancar sobre el vàter i, de genolls a terra, vaig vomitar.

Vaig estar així una estona infinita, amb el front repenjat contra la fredor de les rajoles de la paret mentre intentava trobar un bri de coherència enmig de la confusió. Quan em vaig veure amb cor d'aixecar-me, em vaig rentar les mans. De manera lenta, minuciosa, deixant córrer l'aigua i l'escuma entre els dits. Després em vaig rentar les dents, a consciència, per donar-li temps al cervell de treballar sense pressa. Finalment vaig tornar a la sala d'estar. Amb la boca i les mans netes, l'estómac buit, el cap en ordre i el cor sec. Vaig buscar el mòbil, que m'havia caigut sobre la catifa. Vaig localitzar un número, però no va respondre ningú. Vaig tornar a deixar un missatge a la bústia de veu.

—Torno a ser la Blanca. Canvi de plans. He d'anar més lluny, més temps, immediatament. Esbrina el que puguis sobre la beca de Califòrnia, sisplau.

Al cap de nou dies aterrava a l'aeroport de San Francisco.